

Sekretariatet
Sandra Hedman
Tfn:
E-post: sandra.hedman@regionjh.se

2025-03-26

RS/808/2024

Svar på granskning av regionens arbete med miljömål enligt Agenda 2030

Region Jämtland Härjedalens revisorer har genomfört en granskning av Region Jämtland Härjedalens arbete med Agenda 2030 avseende miljömål. Enligt revisionen syftar granskningen till att svara på om regionstyrelsen har en tillfredsställande styrning och uppföljning som ger förutsättningar för att bedriva ett systematiskt hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030. Granskningen har avgränsats till regionstyrelsens övergripande styrning och uppföljning av regionens hållbarhetsarbete avseende miljömål.

Revisorernas samlade bedömning är att regionstyrelsen har en delvis tillfredsställande styrning och uppföljning som ger förutsättningar för att bedriva ett systematiskt hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030, avseende miljömål.

I granskningsrapporten framför revisorerna i huvudsak följande:

- Processen med att fördela uppdrag nedåt i organisationen och bryta ner dessa till aktiviteter fungerar inte alltid.
- Intervjuer samt enkäter till chefer visar att ansvarsfördelningen för miljöfrågor i huvudsak är tydlig.
- Resurser i form av specialistkompetens har utökats från en till två miljöstrateger, dock är en frånvarande. Det har även anställts en miljöcontroller till enheten inköp- och upphandling. Det är en delad uppfattning vad gäller tid för miljöarbete, det sker miljöarbete på enheterna som inte alltid framgår i Stratsys1 medan enkäter ger en indikation på att det saknas tid för miljöarbete.
- Det finns inga specifika system för uppföljning av mätbara miljömål. Stratsys fungerar i huvudsak bra men för att alla enhetschefer ska kunna kommentera sina enheters aktiviteter krävs att uppdrag fördelats nedåt till enhetsnivå.
- Rapportering sker regelbundet men en konsekvens av att regionfullmäktiges miljömål och uppdrag inte har brutits ner till aktiviteter på ett tillfredsställande sätt är att återrapporteringen inte blir tillräcklig.

Det här svaret utgår från styrelsens övergripande ansvar för att samordna planering och uppföljning av regionens verksamheter och ekonomi. Samt regionstyrelsens ansvar för det interna miljöarbetet. Påpekanden som rör enskilda nämnders arbetssätt bör ställas direkt till nämnderna och har endast berörts övergripande i det här svaret.

Regionstyrelsen ser positivt på den genomförda granskningen. De konstateranden och slutsatser som redovisas stämmer till stor del väl överens med den bild som den interna

miljöfunktionen själva har av nuläge och förbättringsområden. Rekommendationerna är därför betydelsefulla i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Revisorerna ger följande rekommendationer till regionstyrelsen:

- **Utveckla styrning och kontroll av att det sker en nedbrytning av fullmäktiges övergripande miljömål och uppdrag.**
- **Säkerställa att enhetschefer ges förutsättningar för intern kontroll och uppföljning av aktiviteter avseende miljömål.**
- **Utveckla styrning och kontroll av att det sker en nedbrytning av fullmäktiges övergripande miljömål och uppdrag för att ge bättre förutsättningar för återrapporering**

Svar:

Regionstyrelsen delar revisorernas uppfattning om att styrning och uppföljning avseende övergripande mål och uppdrag kan utvecklas.

Under hösten 2024 och våren 2025 har ett arbete pågått med att ta fram en ny miljöplan för Region Jämtland Härjedalen. Bakgrunden till arbetet är det uppdrag som regionstyrelsen i maj 2024 gav till regiondirektören om att se över dokumentstrukturen för det interna miljöarbetet. Översynen visade att Långsiktig utvecklingsplan för miljö inte fyller optimal funktion. Bland annat konstaterades att det är svårt att få en överblick över vilka mål och målvärden som finns, vad som ska göras och hur det ska följs upp över tid. Preciserade etappmål (dvs där målvärde finns specificerat) saknades för fyra av LUP Miljös åtta fokusområden. Kopplingen till hur regionens interna miljöarbete bidrar till Agenda 2030 skulle också kunna framgå tydligare.

Utifrån översynen beslutade regionfullmäktige i oktober 2024, § 117, att avveckla Långsiktig utvecklingsplan för miljö från 1 januari 2025. Regionstyrelsen fick i uppdrag att ta fram förslag på ett nytt måldokument för det interna miljöarbetet senast till april 2025 (RS/516/2024).

Arbetet med ny *Miljöplan 2026–2030* är nu inne i slutfasen. Det nya styrdokumentet syftar till att ge en samlad inriktning för hur Region Jämtland Härjedalen långsiktigt ska arbeta med miljöförbättringar, och vara ett effektivt verktyg i styrkedjan med verksamhetsplanering, budgetprocess och uppföljning samt utformning av regler och riktlinjer. Dokumentet har tagits fram i nära samverkan med verksamhetsföreträdare. Viktiga utgångspunkter har varit Region Jämtland Härjedalens miljöcertifiering enligt ISO 14001, lagkrav, värdering i miljöpolicy, Agenda 2030, nationella miljö kvalitetsmål, länets energi och klimatstrategi samt omvärldsspaning av andra regioners miljömålsarbete. Ambitionen i arbetet har varit att ta fram ett kortare dokument som tydligt ska visa Region Jämtland Härjedalens långsiktiga prioriteringar. Med utgångspunkt i Region Jämtland Härjedalens miljöpolicy är den nya planen koncentrerad till tre målområden. Under varje målområde finns kortsiktiga nyckeltal, och det är dessa som är

Region Jämtland Härjedalens miljömål. I slutet av den nya planen finns också en beskrivning av hur miljömål tas fram. För att säkra kvaliteten ska processen för framtagande av miljömål följa processen för verksamhetsplanering. Processen innehåller fem steg: planera, genomföra, följa upp, utvärdera och förbättra.

Regionstyrelsen instämmer också i revisorernas iakttagelser om att rutiner kring hur aktiviteter tas fram och följs upp kan förbättras. En rad insatser pågår men fortsatt arbete behövs. Vidare indikerar uppföljningar att verksamheterna jobbar mer aktivt än tidigare med aktiviteter kopplade till miljömål även om också det kan förbättras ytterligare.

Inför verksamhetens planeringsarbete skickas det varje år ut riktlinjer för arbetet med nedbrytning av övergripande uppdrag och nyckeltal. Riktlinjen reviderades under våren. Bland annat gjordes förtydliganden om att aktiviteter måste sättas för alla uppdrag som fördelats ner. Särskilda informationsinsatser kopplat till det genomfördes också i ledningsgrupper. Även riktade utbildningar i Stratsys har genomförts. Men ytterligare arbete behövs. Framför allt kopplat till arbetssätt och struktur i Stratsys. Det behövs också en bredare dialog med verksamhetsföreträdare om vilka anpassningar som behövs för att effektivisera och förenkla. En annan del är att utveckla metoder för att kvalitetssäkra aktiviteter.

I regeln *Miljö – fördelning av ansvar* beskrivs miljöansvar för olika roller inom organisationen, från regiondirektörens miljöansvar till fördelning av ansvar till övriga chefsnivåer samt vilket ansvar som berör alla medarbetare. Regeln behöver dock uppdateras utifrån ny styrmodell för Region Jämtland Härjedalen samt förändrade chefsnivåer utifrån organisationsförändringar.

Utöver de insatser som beskrivits ovan har det under 2024 genomförts ett utvecklingsarbete på Region Jämtland Härjedalens webbsida. Det i syfte att öka förståelsen för Region Jämtland Härjedalens styrmodell och hur styrkedjan hänger ihop. Från våren 2024 är det nu möjligt att via webbsidan följa resultat för de åtta övergripande målområdena. En uppdatering av resultatet sker vid varje tertiäluppföljning.

REGIONSTYRELSEN

Bengt Bergqvist (S)
Regionstyrelsens ordförande

Sara Lewerentz
Regiondirektör

Svaret är fastställt av regionstyrelsen 2025-03-25—26 § 40